

OD IDEJ DO PILOTNIH AKCIJ IN PRAKSE

Izboljšanje položaja žensk
na trgu dela v Podonavju

KNJIŽICA
DRUŽBENIH
INOVACIJ

Interreg
Danube Region

Co-funded by
the European Union

Knjižica družbenih inovacij: Izboljšanje položaja žensk na trgu dela v Podonavju

Avtor: Dr. Lachezar Afrikanov

Znanstveni urednik: Dr. Jani Kozina

Sodelujoči: Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti (Slovenija), Združenje poslovnih žensk Srbije (Srbija), Regionalna inovacijska agencija Osrednje Transdanubije (Madžarska), LAS Sokolovsko (Češka), Ministrstvo za gospodarstvo Kantona 10 (Bosna in Hercegovina), Nacionalna šola za management (Bolgarija), Kulturno izobraževalno društvo PiNA (Slovenija), Univerza v Gradcu (Avstrija), Društvo Štajerska železna pot (Avstrija), Zavod za zaposlovanje Kantona 10 (Bosna in Hercegovina).

Grafično oblikovanje: Iana Avramova

Izdala Nacionalna šola za management, Bolgarija, v imenu projektne konzorcija WIN.

© 2026 Projektne konzorcij WIN

Elektronska publikacija

www.interreg-danube.eu/projects/win

FINANCER

Ta publikacija je bila razvita v okviru projekta WIN, ki ga financira Evropski sklad za regionalni razvoj v okviru programa Interreg Podonavje, sofinancira pa ga Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije v okviru raziskovalnega programa Geografija Slovenije (P6-0101). Koordinator projekta je Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti (Slovenija). Projekt WIN spodbuja enakost spolov in družbeno-ekonomsko opolnomočenje žensk v obrobni industrijski regiji ob Donavi s podpiranjem ustvarjanja, testiranja in refleksije družbenih inovacij, ki izboljšujejo dostop do trga dela.

IZJAVA O OMEJITVI ODGOVORNOSTI

Informacije in pogledi v tej publikaciji so avtorjevi in ne odražajo nujno uradnega mnenja Evropske unije, programa Interreg Podonavje ali Organa upravljanja/Skupnega sekretariata programa. Niti Evropska unija niti katera koli partnerska institucija ne moreta biti odgovorni za uporabo informacij, ki jih vsebuje ta publikacija.

Prosta uporaba v izobraževalne ali nekomercialne namene je dovoljena pod pogojem, da se navede vir.

Predlagano citiranje: Afrikanov, L. (2026). Knjižica družbenih inovacij: Izboljšanje položaja žensk na trgu dela v Podonavju. Konzorcij projekta WIN, Nacionalna šola za management, Bolgarija.

interreg
Danube Region

Co-funded by
the European Union

WIN

KAZALO

1 Predgovor

2 Povzetek

3 I. Del: Regionalne zgodbe

4 Avstrija – Štajerska železna pot

5 Bosna in Hercegovina – Hercegbosanski kanton

6 Bolgarija – Radomir

7 Češka – Karlovy Vary

8 Madžarska – Komárom-Esztergom

9 Srbija – Loznica

10 Slovenija – Trbovlje

11 II. Del: Medregionalne izkušnje

12 Širjenje idej WIN

13 Glasovi udeležencev

14 Glasovi deležnikov

15 Prenosljivi pristopi in dobre prakse

16 Priporočila ključnih akterjev

17 Od pilotnih akcij do usmeritev

PREDGOVOR

Projekt WIN je bil zasnovan z namenom izboljšati položaj žensk na trgu dela v obrobni industrijski regiji na območju Podonavja. Projekt je izhajal iz preproste ugotovitve: mnoge ovire niso le ekonomske narave, ampak so tudi kulturne in institucionalne, oblikovane z lokalnimi strukturami priložnosti, stereotipi, omejitvami pri usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja ter razpoložljivostjo podpornih mrež in storitev. Za obravnavanje teh realnosti je potrebno več kot le enkratne dejavnosti. Potreben je strukturiran pristop k skupnemu ustvarjanju rešitev z deležniki, njihovem preizkušanju v realnih razmerah in odprtemu učenju iz pridobljenih izkušenj.

Zato je projekt WIN izdal dve dopolnjujoči si publikaciji. Metodološki priročnik projekta WIN opisuje potek našega dela, kako je partnerstvo razvijalo, preizkušalo in analiziralo družbene inovacije v sedmih pilotnih regijah. Pričujoča knjižica o družbenih inovacijah se osredotoča na rezultate tega procesa. Predstavlja ideje za družbene inovacije, razvite v vsaki regiji, izpostavlja inovacije, ki so bile izbrane za pilotno izvajanje, ter prikazuje, kaj je bilo v praksi izvedeno in doseženo.

Rezultati temeljijo tako na izkušnjah izvajanja družbenih inovacij kot njihove evalvacije. V okviru projekta je bilo prek lokalnih inovacijskih skupin WIN skupaj razvitih 26 idej, od katerih je bilo 13 preizkušenih kot pilotne akcije. Ciljne skupine so delile povratne informacije prek strukturiranega spletnega vprašalnika, zasnovanega za učenje in primerjavo med pilotnimi projekti, ki je zajemal izvedene družbene inovacije. Vprašalnik je bil izveden med oktobrom 2025 in januarjem 2026. Hkrati so deležniki evalvirali prek intervjujev in fokusnih skupin v skladu s skupnim okvirom, ki je zajemal člane inovacijskih skupin WIN in zunanje deležnike v okviru partnerstva.

Zadovoljen sem s tem, kar je partnerstvo WIN doseglo v okviru dejanskih omejitev. Pilotni projekti kažejo, da je mogoče doseči pomemben napredek, kadar se ozaveščanje povezuje s konkretnimi okviri sodelovanja, kadar je pridobivanje znanj praktično in povezano z naslednjimi koraki ter kadar se skupnost in mreže obravnavajo kot osrednji mehanizem in ne kot »dodatna korist«.

Hkrati je iz evalvacije jasno razvidno, kaj je treba v prihodnje okrepiti: več praktičnih oblik, več časa za razpravo in izmenjavo med udeleženci ter jasnejše usmeritve nadaljnjega ukrepanja, ki povezujejo pilotne projekte z dolgoročnimi priložnostmi in institucionalno podporo.

Ta knjižica je napisana za širšo javnost strokovnjakov in regionalnih nosilcev sprememb. Če delate v občinah, službah za zaposlovanje, organizacijah delodajalcev, izobraževalnih in mladinskih ustanovah, nevladnih organizacijah ali organih za regionalni razvoj, boste v njej našli konkretne primere, realne izkušnje in pristope, ki jih lahko prilagodite svojemu kontekstu. Priročnik pojasnjuje, kako zgraditi proces. Ta knjižica pa prikazuje, kaj lahko ta proces prinese.

Dr. Jani Kozina
vodja projekta WIN

POVZETEK

Projekt WIN je prešel od skupnega ustvarjanja k preizkušanju v praksi v sedmih obrobnih industrijskih regijah v Podonavju. Lokalne inovacijske skupine WIN so skupaj razvile nabor 26 idej za družbene inovacije, partnerji pa so nato za izvedbo izbrali 13 inovacij, pri čemer so dali prednost tistim, ki so bile lokalno relevantne in jih je bilo mogoče realno preizkusiti v časovnem okviru projekta.

Izvedene družbene inovacije kažejo več dopolnjujočih se usmeritev do sprememb. Nekateri pilotni projekti so se osredotočili na spreminjanje odnosov in stereotipov v okoljih, kjer prevladujejo moški, tako da je vloga žensk postala vidnejša v šolah, medijih, javnih simbolih in zgodbah o vzornikih. Drugi so se osredotočili na krepitev zaposljivosti žensk in njihove pripravljenosti na podjetništvo s pomočjo praktičnih oblik učenja, ki prinašajo oprijemljive rezultate in jasnejše naslednje korake. Tretji sklop je okrepil skupnost in mreže ter ustvaril zaupanja vredne prostore, kjer se ženske lahko srečujejo, učijo in podpirajo med seboj, kar je pogosto predpogoj za samozavest in trajno delovanje.

Udeleženci so cenili podporno okolje, praktično učenje in povezovanje z drugimi. Hkrati so pozvali k močnejšim praktičnim elementom, več časa za razpravo in mreženje ter jasnejšim nadaljnjimi usmeritvami, kot so mentorstvo, pripravništva ali dodatne delavnice, ki pomagajo prenesti učenje v dejanja. Deležniki so izrazili, da so pilotni projekti izhodišče in ne končni cilj, ter poudarili pomen institucionalne zasidranosti in usklajevanja med sektorji, s čimer se pilotne dejavnosti povežejo z dolgoročnimi ukrepi in programi na trgu dela.

WIN je sledil preprosti logiki: razumeti lokalne razmere, skupaj z deležniki ustvarjati ideje, preizkusiti, kaj je izvedljivo, in se učiti na strukturiran način.

V vsaki pilotni regiji je inovacijska skupina WIN združila lokalne akterje, da bi opredelili izzive, ki vplivajo na udeležbo žensk na trgu dela, in oblikovali niz idej za družbene inovacije. Iz tega nabora so partnerji izbrali in izvedli pilotne ukrepe, ki jih

je bilo mogoče realno izvesti v okviru trajanja projekta, hkrati pa so bili pomembni za lokalne potrebe. Pilotne projekte so nato evalvirali na podlagi povratnih informacij udeležencev in stališč deležnikov, tako da projekt ne prinaša le konkretnih akcij, ampak tudi znanje, ki ga je mogoče ponovno uporabiti.

Metodološki priročnik projekta WIN to usmeritev podrobno pojasnjuje v praktičnem smislu. Pričujoča knjižica dopolnjuje priročnik, saj se osredotoča na rezultate te usmeritve: zbirko idej, uresničene družbene inovacije, dosežke in prve znake učinka ter izkušnje, ki jih lahko uporabijo tudi drugi. Dokumentira regionalne usmeritve od idej do izvedenih pilotnih projektov ter pretvarja medregionalno učenje v prenosljive pristope in priporočila. Napisana je za strokovnjake in nosilce sprememb, občine in službe za zaposlovanje, delodajalce in zbornice, izobraževalne in mladinske ustanove, nevladne organizacije ter akterje regionalnega razvoja, ki želijo spodbuditi spremembe v svojih regijah.

WIN NA KRATKO

7

pilotnih regij in 7 inovacijskih skupin WIN v 7 državah Podonavja.

26

idej za družbene inovacije, ki so bile razvite v sodelovanju.

13

družbenih inovacij, preizkušenih v okviru pilotnih akcij.

Povratne informacije udeležencev: spletni vprašalnik o izvedenih družbenih inovacijah (oktober 2025–januar 2026), namenjen učenju, ne pa statističnemu prikazu.

Razmislek deležnikov: intervjuji in fokusne skupine z uporabo skupnega okvira (november 2025–februar 2026), vključujoč 33 članov inovacijske skupine WIN in 15 zunanjih deležnikov.

Knjižica je bila izdelana na podlagi več rezultatov projekta WIN, ki so na voljo na **[projektni spletni strani](#)**:

- [Metodološki priročnik za razvoj, testiranje in reflektiranje družbenih inovacij \(D1.1.3\)](#)
- [Poročilo o razvitih idejah za družbene inovacije \(D2.1.2\)](#)
- [Poročilo o izvedenih družbenih inovacijah \(D2.2.2\)](#)
- [Poročilo o evalvaciji spletnega vprašalnika za udeležence \(D2.3.3/1\)](#)
- [Poročilo o evalvaciji intervjujev z deležniki in fokusnih skupin \(D2.3.3/2\)](#)

I. DEL REGIONALNE ZGODBE

AVSTRIJA – ŠTAJERSKA ŽELEZNA POT

Povečanje vidnosti vloge žensk v industrijskem okolju, kjer prevladujejo moški

V regiji Štajerska železna pot so partnerji in lokalni deležniki opisali položaj žensk na trgu dela kot močno zaznamovan s kulturo na delovnem mestu in vztrajnimi družbenimi pričakovanji v zgodovinsko moško dominantnem industrijskem okolju. Namesto da bi začeli s »klasičnimi« ukrepi na trgu dela, se je regionalni pristop osredotočil na kulturne ovire, stereotipe in vidnost ženskih perspektiv, v kombinaciji z dostopnimi formati, ki bi lahko dosegli tako ženske kot širšo javnost.

Regionalne usmeritve so zato dale prednost trem medsebojno se dopolnjujočim ukrepom: ozaveščanju javnosti z močnim lokalnim simbolom, vidnim vzornikom z resničnimi zgodbami in stabilni mreži, kjer se ženske lahko srečujejo, podpirajo med seboj in ohranjajo temo živo tudi po enkratnih dogodkih.

Razvite ideje

Inovacijska skupina WIN v Avstriji je razvila tri ideje.

1. Natečaj ustvarjalnosti »Ženske osvajajo industrijo in rudarstvo« je bil zasnovan kot šolska ozaveščevalna akcija, ki naj bi prevpraševala tradicionalne vloge spolov ter dekleta in fante spodbudila k razmišljanju o karierah na področju STEM in v industriji ter jih sprejela kot nekaj „normalnega“. Ključni element je bil, da se je zmagovalno sporočilo preoblikovalo v javni, vsakdanji simbol prek avtobusa, ki je eno leto potoval po regiji.
2. Žensko mentoriranje, skupaj z vzpostavitvijo ženskih vzornic, je logiko natečaja razširilo v trajno prepoznavnost. Ideja je združila obiske vzornic v šolah z medijsko kampanjo, ki redno predstavlja resnične ženske, ki delajo v industriji in rudarstvu, tako da »ženske v tehničnih poklicih« postanejo ponavljajoča se zgodba, ne pa redka izjema.

3. Pobuda »Močnejše mreže – močnejše ženske« se je osredotočala na kontinuiteto. Cilj je bil okrepiti mreženje žensk v regiji z nadgradnjo obstoječe mreže »Iron Women« in ustvarjanjem novega oddelka »Delo in industrija«, ki se osredotoča posebej na realnost žensk v obrobni industrijskih regijah. Je vsakodnevni opomnik, da tudi ženske sodijo v te sektorje.

Izvedene družbane inovacije

Vse tri ideje so bile v regiji Štajerska železna pot uresničene kot enoten paket: natečaj za mlade, sklop vzornikov in medijske prepoznavnosti ter dolgoročnejša mrežna struktura. Za ta pristop so se odločili, ker so v regiji kot glavni dejavnik, ki vpliva na priložnosti žensk v industrijskih območjih, prepoznali kulturne ovire in stereotipe.

1. Pilotna akcija: Natečaj ustvarjalnosti »Ženske osvajajo industrijo in rudarstvo«

Na natečaju ustvarjalnosti so bili učenci povabljeni, da z risbami ali načrti upodobijo svojo vizijo prihodnosti žensk v industriji in rudarstvu, podprto s predstavitvami v šolah in javnim glasovanjem. Zmagovalni dizajn je bil nato eno leto razstavljen [na javnem avtobusu](#), ki je krožil po regiji, s čimer je ustvaril vidno, vsakodnevno opozorilo, da ženske sodijo v te sektorje.

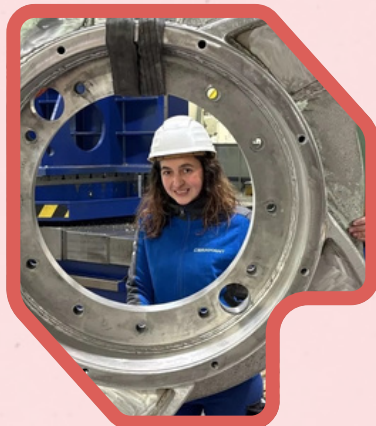

Izvajanje je prek predstavitev v šestih šolah, podprtih z odnosi z javnostmi in spletnim glasovanjem, doseglo približno 500 učencev. Zaključna predstavitev je potekala na ikonični lokaciji, v rudniku železa, kar je okrepilo povezavo sporočila z lokalno identiteto.

2. Pilotna akcija: Žensko mentoriranje – vzpostavitev ženskih vzornic

V okviru pilotne akcije so z obiski v šolah in dolgoročno medijsko kampanjo v regiji spodbujali ženske vzornice. Poleti in jeseni 2025 je kampanja predstavila enajst žensk iz rudarstva, industrije in znanosti, pri čemer so tedensko objavljali zgodbe in jih širili prek usklajenih dejavnosti na družbenih omrežjih. 500 dijakov je bilo v svojih šolah v aktivnem stiku z vzornicami; revija, v kateri je bila objavljena medijska kampanja, je dosegla vsa gospodinjstva v regiji.

Da bi poglobili zgodbo in jo povezali z institucionalno zgodovino, so v okviru pilotne akcije v sodelovanju z Montanuniversität Leoben pripravili tudi razstavo »[100 let žensk v rudarstvu in metalurgiji – od pionirk do danes](#)«, na kateri je bilo predstavljenih več kot 30 panojev s pionirkami ter sedanjimi akademskimi in strokovnimi voditeljicami. Razstavo je v prvih dveh dneh po odprtju obiskalo več kot 500 obiskovalcev, v prihodnjih letih pa bo razširjena in redno na ogled.

3. Pilotna akcija: Močnejše mreže – močnejše ženske

Tretji pilotni projekt je bil izveden prek obstoječe mreže »Iron Women« z ustanovitvijo novega oddelka »Delo in industrija«, ki se osredotoča na potrebe in izzive zaposlenih žensk v obrobni industrijskih regijah. Dejavnosti so vključevale delavnice, predavanja, mentoriranje in mrežne dogodke, povezane z načrtovanjem kariere, finančno varnostjo in drugimi strokovnimi temami.

Okoli 20 žensk je sodelovalo v mrežnih dejavnostih, kot sta vodeni ogled »Dame v Leobnu« in druženje ob svetovnem dnevu žensk leta 2025. Kot zabaven in dostopen format je bil pripravljen kviz v pubu (okoli 40 udeležencev). V okviru pilotnega projekta je bil razvit tudi kulturni program pripovedovanja zgodb: gledališka predstava z naslovom [»Die Einzige im Raum«](#) (»Edina v prostoru«), ki temelji na intervjujih z desetimi ženskami v starosti od 26 do 63 let, ki delajo v okoljih, kjer prevladujejo moški, in je zasnovana tako, da izkušnje iz življenja prenese v obliko, dostopno širši javnosti.

Poudarki evalvacije

Povratne informacije udeležencev iz avstrijskih pilotnih akcij kažejo na veliko zadovoljstvo s podpornim okoljem, zanimivo vsebino, priložnostmi za razpravo ter možnostjo za vzpostavljanje družbenih vezi in mrež. Glede natečaja ustvarjalnosti so anketiranci izrazili visoko zadovoljstvo in močno pripravljenost za ponovno sodelovanje (90 % »da«), hkrati pa so predlagali več priložnosti za mreženje ter močnejšo promocijo in prepoznavnost.

Pri kampanji za vzornice so bile motivacije močno usmerjene v spremembe: udeleženske so želele nekaj spremeniti, spodbuditi dekleta in mlade ženske k tehničnemu izobraževanju in poklicnim potem ter zmanjšati stereotipe. Cenile so odprt, participativen format, hkrati pa so predlagale jasnejše ciljanje (ustreznost starostne skupine) in večjo prepoznavnost na družbenih medijih.

Pri akciji »Močnejše mreže – močnejše ženske« so anketiranci cenili razpravo in vsebino ter organizacijo in dostopnost, predlagali pa so več praktičnih primerov, več časa za razpravo, pogostejše dogodke in močnejšo promocijo. Razmišljanja deležnikov so potrdila strateško izbiro avstrijskega pristopa: v industrijskih regijah spreminjanje družbenih norm in stereotipov ni »lahko delo«, ampak nujen pogoj za dolgoročne spremembe na trgu dela.

Pridobljena spoznanja

- V obrobni industrijski regiji so lahko kulturne ovire in stereotipi glavna ovira in realistična izhodiščna točka za ukrepanje.
- Vidnost deluje najbolje, ko postane del vsakdanjega življenja, ne pa le enodnevno sporočilo. Avtobus, ki eno leto kroži po regiji, je dober primer »vsakdanje normalizacije«.
- Vzorniki so najučinkovitejši, ko se zgodbe ponavljajo skozi čas in se pojavljajo prek več kanalov (šole, mediji, razstave).
- Mreže ustvarjajo kontinuiteto. Vključevanje dela v obstoječo zaupanja vredno strukturo povečuje trajnost in olajšuje izvajanje ponavljajočih se formatov z nizkim pragom dostopa.

- Udeleženci so dosledno zahtevali močnejšo promocijo in več priložnosti za povezovanje; to je del zasnove intervencije, ne pa podrobnost trženja.
- Kulturne oblike (vodeni sprehodi, kvizi, gledališke predstave na podlagi intervjujev) lahko osvetlijo resničnost, s katero se soočajo ženske, in pritegnejo občinstvo, ki se redko udeležuje dogodkov, povezanih z zaposlovanjem.

**Interreg
Danube Region**

Co-funded by
the European Union

WIN

BOSNA IN HERCEGOVINA – HERCEGBOSANSKI KANTON

Od »Ne vem, kje naj začnem« do praktične pripravljenosti za delo in podjetništvo

V Hercegbosanskem kantonu so partnerji in lokalni deležniki opisali tipični vzorec ovir za udeležbo žensk na trgu dela: zanimanje in potencial obstajata, vendar se pot do formalnega zaposlovanja ali podjetništva zdi zapletena, tvegana in težka za samostojno premagovanje. Deležniki so kot težave, ki lahko ženske odvrčajo od naslednjega koraka, tudi če imajo konkretne ideje in motivacijo, izpostavili administrativno zapletenost, strah pred formalizacijo in inšpekcijami, visoke socialne prispevke ter omejen dostop do varstva otrok.

Delo inovacijske skupine WIN v regiji je zato dalo prednost pristopu, ki hkrati krepi zaupanje in je praktičen. Namesto da bi začeli z abstraktnimi sporočili za ozaveščanje, se je regionalna usmeritev osredotočila na opremljanje žensk z uporabnim poslovnim znanjem, pomoč pri razumevanju mehanizmov podpore in možnosti ter ustvarjanje okolja, v katerem lahko ženske vzpostavijo stike z vrstnicami in se počutijo manj osamljene pri raziskovanju zaposlitve ali podjetništva.

Razvite ideje

Inovacijska skupina WIN je razvila tri ideje, ki skupaj opisujejo pot od osnovnih veščin do podpore pri vstopu na trg in dolgoročne gradnje ekosistema.

1. »Stopi iz sence – ne tipaj v temi« je predlagala brezplačno usposabljanje iz poslovne pismenosti za brezposelne ženske, v kombinaciji z informacijami o spodbudah in javnih razpisih ter z možnostjo mentorstva prek »Senca podjetnika«, »delavnice v okviru zaposlitvenega sejma ter delavnice za evalvacijo programa.

2. »Stopi iz sence – zavzemi svoje mesto na trgu« se je osredotočila na podporo vstopu žensk na trg s pomočjo pri ustanavljanju obrtnih podjetij in uresničevanju podjetniških idej prek javnega razpisa, informativnih dni v občinah ter mentorstva in okroglih miz s strokovnjaki s področij podjetništva, računovodstva, pravne podpore in financiranja.

3. »Podpora socialnim podjetjem« je bila namenjena uvajanju in krepitvi socialnega podjetništva v kantonu, pri čemer je združevala oblike ozaveščanja, javni razpis in vidnost na dnevih odprtih vrat, podprte z ukrepi za povečanje izvedljivosti modelov zaposlovanja v socialnih podjetjih.

Izvedene družbene inovacije

Izmed treh idej so partnerji za pilotno izvedbo izbrali usposabljanje iz poslovne pismenosti. Logika je bila preprosta: obravnavala je nujno, splošno potrebo, bila je izvedljiva v okviru časovnega okvira projekta in jo je bilo mogoče vključiti v obstoječe institucionalne zmogljivosti prek sodelovanja z lokalnimi deležniki na področju zaposlovanja in izobraževanja odraslih. Hkrati so deležniki delali na opredelitvi podpornih ukrepov, namenjenih spodbujanju podjetniške dejavnosti žensk in njihove udeležbe na trgu dela, pri čemer so usposabljanje opredelili kot praktično podlago za dolgoročnejshe sistemsko ukrepanje.

1. Pilotna akcija: »Stopi iz sence – ne tipaj v temi«: usposabljanje iz poslovne pismenosti za brezposelne ženske

Pilotni projekt je bil izveden kot brezplačen, akreditiran 25-urni modularni program usposabljanja iz poslovne pismenosti v sodelovanju z Narodno univerzo Livno v novembru in decembru 2025. Vsebina je zajemala zelo praktične teme, kot so upravljanje stroškov, priprava proračuna, plače, davki, računovodstvo, komunikacija in poslovno načrtovanje. Zanimanje je bilo veliko: prijave so se zapolnile v dveh dneh po javni objavi, kar je potrdilo tako potrebo kot privlačnost formata.

Usposabljanje je dopolnjeval [zaposlitveni sejem »Stopi iz sence«](#), ki je ponudil tudi dve delavnici za krepitev vloge žensk: »Freelance 101 – od nič do prvega dela« in »Moč potenciala – od talenta do priložnosti«. Decembra 2025 se je zbrala fokusna skupina partnerjev, deležnikov in udeležencev, da bi evalvirali program ter razpravljali o priporočilih za izboljšanje in nadaljevanje.

Glede konkretnih dosežkov je pilotni projekt presegal načrtovani obseg: v program se je vpisalo 21 žensk namesto načrtovanih 15. Sedemnajst žensk je zaključilo vse module, pripravilo lastne poslovne načrte in prejelo potrdila. V okviru pilotnega projekta je bila vzpostavljena tudi infrastruktura za praktično učenje: prilagojeno učno gradivo in dostop, svetovanje in povratne informacije v spletni platformi Google Classroom. Iz povratnih informacij je razvidno, da so udeleženke module ter strokovnost in dostopnost mentorjev zelo cenile.

Poudarki evalvacije

Vprašalnik za udeleženske opisuje jasno opredeljeno ciljno skupino: vse anketirane so bile ženske v starosti od 30 do 64 let; večina jih je imela poklicno ali srednješolsko izobrazbo; večina pa je bila brezposelnih. Družbena omrežja in oglasi v medijih so bili najpogostejši kanali, prek katerih so ženske izvedele za usposabljanje. Motivacije so se nanašale predvsem na učenje in prihodnje priložnosti, vključno s pridobivanjem novega znanja, raziskovanjem delovnih priložnosti in iskanjem navdiha za naslednje korake.

Udeleženske so cenile prijazno in podporno vzdušje, dobro organizacijo in dostopnost ter priložnosti za razpravo in poslovno mreženje. Razmišljanja deležnikov so potrdila perspektivo udeleženk in poudarila učinke krepitev samozavesti, zlasti za ženske, ki se ponovno vključujejo na trg dela po dolgotrajni brezposelnosti, bivanju v tujini ali skrbi za družinske člane. Deležniki so prav tako poudarili, da strukturne ovire ostajajo resnične (upravna zapletenost, varstvo otrok) in da bi moral naslednji korak okrepiti spremljanje prek mentorstva in dodatnih praktičnih delavnic, vključno z digitalno pismenostjo.

Pridobljena spoznanja

- Praktična ponudba usposabljanja z nizkim pragom lahko hitro sproži povpraševanje, če obravnava dejanske ovire pri začetku.
- Jasni rezultati so pomembni. Poslovni načrti in veljavna potrdila so udeleženkam pomagali, da so se počutile pripravljene na naslednji korak, ne le obveščene.
- Kontinuiteta je manjkajoči element. Povratne informacije so močno nakazovale potrebo po trajnem mentorstvu in dodatnih praktičnih delavnicah, zlasti na področju poslovne in digitalne pismenosti.
- Vključitev v institucije povečuje potencial za trajnost. Usposabljanje je bilo zasnovano tako, da se lahko nadaljuje v okviru rednih dejavnosti institucij.
- Treba je predvideti ovire pri dostopu. Omejene digitalne veščine in pomanjkanje dostopa do računalnikov so bili navedeni kot omejitve za nekatere v skupini.

BOLGARIJA – RADOMIR

Od ustvarjalnih veščin do prepoznavnosti in skupnosti

Mnoge ženske v Radomirju nosijo pomembne družinske in skrbniške odgovornosti. Tudi ko se ženske vključijo v izobraževanje ali usposabljanje, lahko ostanejo priložnosti za zaposlitev in raznolikost dela omejene.

Zato se številne ženske v na tem območju posvečajo ustvarjalnim in obrtnim dejavnostim, kot so keramika, nakit, ročno izdelani zvezki, oblačila ali domača hrana. Čeprav so njihove spretnosti in ustvarjalnost pogosto na visoki ravni, sta se kot glavni izzivi izkazali prepoznavnost in dostop do trgov.

Razvite ideje

Inovacijska skupina WIN je razvila tri ideje, zasnovane kot povezana usmeritev:

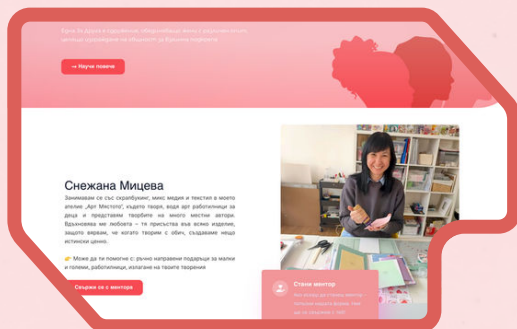
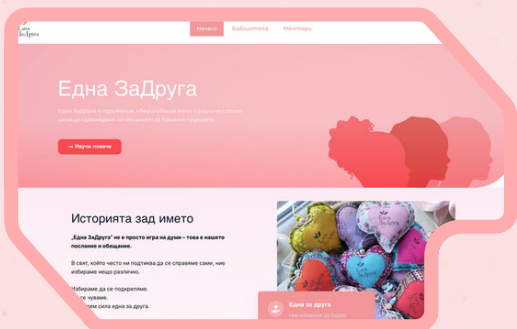
1. EdnaZaDruga.com («Vsi za enega in eden za vse»), spletna platforma za podjetnice in umetnice, je bila zasnovana kot digitalno središče, ki združuje spletno trgovino, zgodbe o uspehu, koledar dogodkov, možnosti mentorstva in vire za podjetništvo, s ciljem okrepiti prepoznavnost in sodelovanje.
2. Ustvarjalni in podporni fizični prostori za ženske so predlagali redna srečanja, delavnice, festivale in obiske skupnosti v Radomirju in okoliških vaseh, ki združujejo ustvarjalno izražanje z razvojem veščin in podporo.
3. Edna Za Druga, žensko združenje za podporo, krepitev vloge in zagovorništvo, je bilo zasnovano kot formalna struktura, ki bi lahko podpirala pobude, ki jih vodijo skupnosti, vzpostavljala partnerstva in sčasoma okrepila glas žensk.

Izvedene družbene inovacije

Od treh idej, razvitih v Radomirju, so partnerji izvedli dve, ki sta se lahko preizkusili v okviru časovnega okvira projekta in ki se medsebojno krepiata: ena gradi prepoznavnost in povezave prek digitalnega skupnostnega prostora, druga pa gradi kontinuiteto in zaupanje prek namenskih fizičnih prostorov in delujočega lokalnega omrežja. Ideja o združenju ostaja logični naslednji korak za trajnost, ko bo omrežje dozorelo.

1. Pilotna akcija: EdnaZaDruga.bg, spletna platforma za podjetnice in umetnice

Spletna platforma [Edna ZaDruga](#) je bila ustvarjena kot praktičen digitalni prostor, kjer ženske lahko najdejo informacije, delijo izkušnje, pridobijo prepoznavnost in se povezujejo med seboj. Od samega začetka je bil namen ustvariti skupnost in ne le spletno stran, z dolgoročno vizijo, da ženske predstavljajo in ponujajo ročno izdelane izdelke, izdelke domače obrti, hrano in storitve.

Izvajanje je združevalo vzpostavitev platforme in njeno stalno vzdrževanje z lokalno usmerjenim razvojem vsebin, vključno z zbiranjem in predstavljanjem zgodb žensk iz regije ter vključevanjem lokalnih sodelavcev in mentorjev. Platforma je bila zagnana s strukturiranimi rubrikami (Domača stran, Knjižnica, Mentorji in kmalu Trgovina) ter jo je dopolnjevala aktivna stran na Facebooku, ki je krepila komunikacijo in prepoznavnost.

Do konca pilotnega projekta so poročali o konkretni prepoznavnosti in odzivih skupnosti: 699 sledilcev na povezani [Facebook strani](#), več kot 130 objavljenih prispevkov, več kot 10 javno objavljenih osebnih zgodb ter mreža lokalnih mentorjev, dostopna prek platforme.

2. Pilotna akcija: Ženska skupnostna mreža Edna ZaDruga

Ženska skupnostna mreža je bila izvedena kot lokalna skupnostna pobuda, ki je ženske združila v namenskem fizičnem prostoru v Radomirju in jim ponudila praktične delavnice, mentorstvo in medsebojno podporo za krepitev veščin, samozavesti in socialne vključenosti.

V središču mesta je bil vzpostavljen namenski skupnostni prostor, ki je postal glavna lokacija za delavnice, dogodke in srečanja. Program je ostal lokalno usmerjen, teme pa so oblikovali udeleženci glede na izražene interese in potrebe.

V okviru pilotnega projekta je bila vzpostavljena delujoča mreža žensk, ki je delovala neprekinjeno in dinamično: organiziranih je bilo dvaindvajset delavnic in številna srečanja, ki so jih podpirale lokalna mreža mentorjev ter stabilno okolje za redno sodelovanje in medsebojno spodbujanje. Med izvedenimi delavnicami so bile delavnice ročnih del (8), srečanja knjižnega kluba (4), delavnice umetnostne terapije (3), delavnice izdelovanja nakita (2), delavnice lepote in osebne nege (2) ter delavnice o digitalnih orodjih (2).

Poudarki evalvacije

Povratne informacije udeleženk kažejo, da so ženske najpogosteje izvedele za pobudo prek prijateljic, sodelavk ali drugih osebnih stikov, sledijo pa jim družbena omrežja. Motivacije so bile raznolike, vendar sta izstopali dve: želja po učenju novih stvari in spoznavanju novih ljudi. Anketirane so cenile prijazno in podporno vzdušje, priložnosti za razpravo, dobro organizacijo in dostopnost ter zanimivo vsebino, medtem ko so kot glavno korist opisale pridobivanje novega znanja in veščin.

Razmišljanja deležnikov dodajajo dve močni sporočili. Prvič, digitalna vidnost je ključna za ohranjanje ustvarjalnih dejavnosti žensk in širjenje priložnosti, pri čemer so bile delavnice praktičnih digitalnih veščin poudarjene kot prednostna naloga za nadaljevanje, z uporabo prostora in orodij, ustvarjenih prek WIN (vključno s platformo in Facebook stranjo). Drugič, deležniki so največjo vrednost pilotnih projektov opisale kot zaupanje, skupnost in samostojno sodelovanje, kar ustvarja temelj za dolgoročneje spremembe, tudi po koncu pilotnega obdobja. Opozorili so

tudi na vztrajne ovire, kot so stereotipi in težavni odnosi z občinskimi strukturami, hkrati pa so razpravljali o praktičnih strategijah za izboljšanje komunikacije z lokalnimi organi, tako da so rezultate predstavili v smislu vrednosti za regionalni razvoj.

Pridobljena spoznanja

- V Radomirju ima veliko žensk že znanja in spretnosti. Ovira je prepoznavnost, samozavest in dostop do trga.
- Digitalna platforma postane pomembna, ko deluje kot prostor za skupnost, kjer so prisotni lokalni glasovi, zgodbe in mentorji, ne le kot tehnični izdelek.
- Posebni fizični prostor spodbuja kontinuiteto in zaupanje. Stabilnost mreže je temeljila na rednih srečanjih, praktičnih delavnicah in prijaznem okolju.
- Pomembne so praktične oblike delavnic. Programska mešanica, ki je delovala, je vključevala obrtne spretnosti, umetniške oblike in delavnice o digitalnih orodjih, ne pa en sam model usposabljanja.
- Znaki trajnosti so lahko socialni in vedenjski: mreže vrstnikov, ponovna udeležba in samostojno sodelovanje so zgodnji kazalniki dolgoročnega potenciala.
- Institucionalni odnosi določajo dinamiko. Kadar je sodelovanje na občinski ravni težko, so lokalni akterji poudarili potrebo po opredelitvi rezultatov v smislu vrednosti za regionalni razvoj in nadaljnji gradnji konstruktivnih kanalov.

ČEŠKA – KARLOVY VARY

Krepitev ženskega podjetništva in zgodnje oblikovanje izbir, ki temeljijo na enakosti spolov

V regiji Karlovy Vary je inovacijska skupina WIN delovala na dveh medsebojno povezanih področjih, ki vplivata na priložnosti žensk v vsakdanjem življenju. Ženske, ki so že podjetnice ali razmišljajo o podjetništvu, pogosto potrebujejo varen prostor, verodostojnost in podporo vrstnic, da lahko okrepijo svojo samozavest, izmenjujejo praktične izkušnje in uresničijo svoje ideje. Hkrati pa spolni stereotipi že zgodaj vplivajo na izbiro izobraževanja in poklicne poti, ko mladi sprejemajo ključne odločitve o srednješolskem izobraževanju in prihodnjih usmeritev.

To je pripeljalo do regionalnega pristopa, ki je namerno združil dve ravni sprememb: ekosistem za ženske v poslovnem svetu, ki temelji na skupnosti, in strukturiran format, ki učencem pomaga razmišljati o realnostih trga dela in enakosti spolov v trenutku, ko se oblikujejo odločitve. Obravnavanje obeh skupin hkrati omogoča vpliv ne le na sedanje priložnosti, ampak tudi na prihodnje odločitve.

Razvite ideje

Inovacijska skupina WIN je predlagala skupaj pet družbenih inovacij. Dve sta se osredotočali neposredno na ženske, zlasti na podjetništvo in podjetniške veščine. Tri so bile namenjene mladim, da bi podprle ozaveščene poklicne odločitve in zmanjšale spolne stereotipe. Skupaj te ideje ustvarjajo usmeritev od zgodnjega ozaveščanja do praktične podpore za ženske, ki so že aktivne ali vstopajo na trg dela.

1. BusinessWomen without Borders (»Poslovne ženske brez meja«): pravno utemeljeno združenje in mreža od spodaj navzgor za podjetnice in bodoče podjetnice, ki združuje izobraževanje, mentorstvo, mreženje in vidnost zgodb o podjetništvu žensk.

2. Projektni dan v šoli za enakost spolov: strukturiran enodnevni šolski program, ki uporablja karierna orodja, ocenjevanje talentov in resnične zgodbe, da učencem pomaga razmisliti o stereotipih in sprejeti bolj premišljene odločitve.
3. Motivacijske delavnice za spodbujanje enakosti spolov: serija 18-urnih delavnic za dijake, ki združuje praktične veščine za zaposljivost in ozaveščanje o trgu dela.
4. Pogovori z diplomanti: srečanja z nekdanjimi učenci kot vzorniki, ki so podobni vrstnikom, da bi učencem pomagali razumeti izobraževalne možnosti in izpodbijati spolne predpostavke o poklicih.
5. Program usposabljanja za bodoče podjetnice: celovit program učenja in prakse za ženske, ki želijo ustanoviti ali razviti podjetje, ki združuje razvoj veščin, navdih in podporo.

Izvedene družbene inovacije

Izmed petih predlaganih idej sta bili za pilotni projekt izbrani dve. Izbor je temeljil na logiki izvedljivosti in ustreznosti: ena od inovacij bi lahko ustvarila trajno podporno strukturo za ženske v poslovnem svetu, drugo pa bi bilo mogoče preizkusiti kot preprost, ponovljiv model v dejanskem šolskem okolju, z možnostjo širitve prek obstoječega regionalnega sodelovanja.

1. Pilotna akcija: Poslovne ženske brez meja

Inovacija [Poslovne ženske brez meja](#) je bila izvedena kot pravno ustanovljeno združenje in skupnostni prostor za podjetnice in ženske, ki razmišljajo o podjetništvu. Osnovna zasnova pilotne akcije je bila namerno od spodaj navzgor: redna srečanja so ustvarila varno okolje za izmenjavo resničnih poslovnih izzivov, gradnjo zaupanja in razvoj sodelovanja med udeleženkami.

Izvajanje je združevalo mreženje in izmenjavo med vrstniki, mentorstvo za start-up

podjetnike ter prepoznavnost prek marketinških dejavnosti in spletnega kataloga. Pilotna akcija je ustvarila signale za širitev, ne le izvedbo dogodkov: izvedenih je bilo okoli 20 mešanih izobraževalnih in mrežnih srečanj, skupnost je zrasla s pričakovanih ~20 članic na ~50 aktivnih članic, skupno pa se je prek spletne in osebne udeležbe vključilo približno 150 žensk.

Poleg udeležbe pilotna akcija poroča o konkretnih tržnih in sodelovalnih rezultatih, vključno z novimi sodelovanji in primeri članic, ki so si zagotovile redne stranke in partnerstva z akterji na področju gastronomije.

2. Pilotna akcija: Projektni dan v šoli za enakost spolov

V okviru te pilotne akcije smo preverili, ali lahko ena dobro zasnovana, štiriurna šolska delavnica spodbudi poglobljeno razmišljanje o realnostih trga dela in spolnih stereotipih v času, ko se učenci soočajo z pomembnimi izobraževalnimi odločitvami. [Projektni dan](#) je bil namenjen učencem 7., 8. in 9. razreda in je vključeval uporabo orodij za poklicno usmerjanje, razmišljanje o osebnih prednostih ter praktične primere, predstavljene brez razvrščanja po spolu.

Izvedeni format je vključeval delo s spletno aplikacijo za poklicno usmerjanje, povezano z osnovnim finančnim znanjem, ki je potekalo ob sodelovanju Regionalne gospodarske zbornice. Pilotna akcija poroča o sodelovanju 27 učencev iz dveh razredov (8. in 9. razred). Učenci so cenili interaktivnost, delo v majhnih skupinah in odprto vprašanja in odgovore, dejavnost pa je opisana kot enostavna za prenos zaradi preproste strukture in uporabe obstoječih orodij. Z ustvarjanjem prostora za razmislek in razpravo je dejavnost učencem pomagala videti poklicne odločitve kot bolj odprte, prilagodljive in manj omejene s tradicionalnimi spolnimi pričakovanji.

Poudarki evalvacije

Povratne informacije udeleženk akcije Poslovne ženske brez meja kažejo na močno zanimanje za spoznavanje ljudi, pridobivanje novega znanja in iskanje navdiha. Anketirane so cenile priložnosti za poslovno mreženje, vsebino ter prijazno in podporno vzdušje ter poročale o izboljšanju socialnih vezi in podpore, znanja in veščin ter odkrivanju novih priložnosti. Skoraj vse anketirane so dejale, da bi se rade ponovno udeležile podobnih dogodkov, v evalvaciji pa so navedeni konkretni rezultati, kot so ženske, ki ustanavljajo podjetja, in nova sodelovanja, ki nastajajo znotraj mreže.

Glede projektne dneva v šoli so učenci poudarili zanimivo vsebino, dobro organizacijo, učenje novih stvari in priložnosti za razpravo. Splošna zadovoljnost je bila visoka in večina učencev bi se želela ponovno udeležiti podobnih dogodkov. Razmišljanja deležnikov so poudarila kontinuiteto in sistematične ukrepe poleg pilotnih projektov, vključno s prožnimi oblikami zaposlovanja, večjo razpoložljivostjo varstva otrok ter priložnostmi za izobraževanje in preusposabljanje žensk na tehničnih področjih, digitalizaciji in vodstvenih veščinah.

Na splošno evalvacija potrjuje, da združevanje praktične podpore z močnim občutkom pripadnosti skupnosti in zgodnjim ozaveščanjem ustvarja smisel in lokalno relevanten pristop k izboljšanju položaja žensk na trgu dela.

Pridobljena spoznanja

- Kombinacija dveh ravni ukrepov – podpore za podjetnice in zgodnjega usmerjanja v poklicno pot v šolah – ustvarja celovitejšo logiko regionalnih sprememb kot vsaka od njiju posebej.
- Pri podpori podjetništva na ravni skupnosti sta pripadnost in zaupanje pogoja, ki omogočata praktično učenje, mentorstvo in sodelovanje.
- Razširitev mreže zahteva ustrezno organizacijsko zasnovo: predvidljiva komunikacija in jasna razdelitev vlog zagotavljata kontinuiteto, ko se skupnost širi.
- Kratek, dobro strukturiran projektni dan v šoli lahko spodbudi razmišljanje, vendar dolgoročni učinek zahteva nadaljnje dejavnosti, vključene v šolski ritem.
- Dolgoročni napredek je odvisen od kontinuitete in sistemskih ukrepov (prilagodljivo delo, varstvo otrok, možnost preusposabljanja) ob pilotnih akcijah.

MADŽARSKA –KOMÁROM- ESZTERGOM

Sprememba pojma »normalnega« v industrijskem okolju, ki ga obvladujejo moški

V madžarski pilotni regiji so partnerji in deležniki opisali položaj žensk na trgu dela kot močno pod vplivom kulture na delovnem mestu in vsakodnevnih družbenih norm. V takšnih okoljih razvoj veččin sam po sebi ni vedno najhitrejši vzvod. Odnos, stereotipi in »samoumevna« pričakovanja lahko tiho oblikujejo, koga se spodbuja, kdo napreduje in čigavo delo se priznava.

V pilotni regiji so zato izbrali neobičajno, a strateško izhodišče: neposredno nagovarjanje moških v dostopni obliki ter spodbujanje k razmišljanju brez obtoževanja. Cilj ni bil »zmagati v prepiru«, temveč ustvariti prostor za dialog, ki lahko postopoma spremeni vsakdanja vedenja doma in na delovnem mestu.

Razvite ideje

Inovacijska skupina WIN na Madžarskem je razvila pet idej, ki zajemajo tako kulturne spremembe kot praktične razmere na trgu dela.

1. Serija podcastov za moške, namenjena oblikovanju odnosa: dostopna oblika podcastov, ki neposredno obravnava spolne stereotipe in spodbuja razmislek o tem, kako odnos vpliva na priložnosti žensk.
2. Predstavitev dobrih praks za delodajalce: zbiranje in deljenje primerov pristopov na delovnem mestu, ki so prijazni do žensk, da se delodajalce spodbudi k sprejemanju podpornih praks.
3. Finančno izobraževanje za ženske: praktično učenje za krepitev finančne pismenosti in sposobnosti odločanja žensk.

4. Dogodki za ozaveščanje: javne dejavnosti in dialogi za povečanje prepoznavnosti tem o enakosti spolov in spodbujanje razprave v skupnosti.
5. Nagrada za najboljše delovno mesto za ženske: sistem priznanj za motiviranje delodajalcev in izpostavljanje delovnih mest, ki ustvarjajo dobre pogoje za ženske.

Izvedene družbene inovacije

Nazadnje je bila sprejeta odločitev, da se kot pilotni ukrep izvede koncept podkasta (NEMIGEN). Logika izbire je bila pragmatična in strateška: format lahko doseže tudi kroge, ki še niso prepričani, lahko vključi moške kot ključno skupino, ki oblikuje kulturo na delovnem mestu, in lahko združi široko dosegljivost z nizkim pragom in ponovljivim učenjem.

1. Pilotna akcija: NEMIGEN – serija podcastov o spolnih stereotipih

NEMIGEN je [osemdelna serija podcastov](#), zasnovana z namenom, da izpodbija vztrajne spolne stereotipe o ženskah, pri čemer se namerno osredotoča na to, kako odnos moških vpliva na položaj žensk na trgu dela in v družbi na splošno.

Seriya uporablja igriv, dostopen format, ki združuje humor, izkušnje iz resničnega življenja, strokovna spoznanja sociologov in psihologov ter pogovore z javnimi osebnostmi in »navadnimi ljudmi«. Vsaka epizoda je zasnovana okoli provokativnega vprašanja v slogu »da/ne«, ki odraža pogoste stereotipe in poslušalce vabi, da ponovno premislijo o vsakdanjih predpostavkah.

Pilotna akcija je združila profesionalno produkcijo s premišljeno zasnovo izvedbe. Voditelji so bili izbrani na podlagi verodostojnosti in javnega priznanja, serija pa je bila distribuirana na glavnih platformah, podprta s stalnim oglaševanjem prek družbenih medijev in partnerskih mrež. Eden od posebnih elementov je bila vključitev odgovorov, ki jih je ustvarila umetna inteligenca, kot dodatnega »glasu« v razpravi, ki je bil uporabljen za spodbujanje razmišljanja in kritičnega mišljenja, ne pa za dajanje odgovorov.

Glede dosega in vključenosti pilotne akcije poročajo o močni nacionalni prepoznavnosti. Producirano in objavljenih je bilo osem epizod, serija pa je dosegla več kot 200.000 poslušalcev in gledalcev po vsej Madžarski.

Poudarki evalvacije

Spletna anketa o NEMIGEN je dosegla mešano publiko po starosti in spolu, pri čemer so se anketiranci skoraj enakomerno razdelili med ženske in moške. Družbeni mediji so bili najpogostejši kanal, prek katerega so ljudje izvedeli za podcast, sledili pa so osebni stiki ter združenja/nevladne organizacije.

Poročani učinki so v skladu z namenom pilotne akcije. Po poslušanju je veliko anketirancev dejalo, da jih je podcast spodbudil k razmišljanju o njihovih stališčih, večina pa je navedla, da se bodo v poklicnem ali zasebnem življenju zagotovo vedli drugače, drugi pa so dejali, da bi se morda. Anketiranci so med najbolj dragocenimi spoznanji poudarili večjo ozaveščenost o ravnovesju med poklicnim in zasebnim življenjem žensk ter boljše razumevanje položaja žensk na trgu dela. V intervjujih z deležniki so dodali, da je podcast dopolnjevalo tudi ozaveščanje v živo in srečanja z občinstvom, da bi ustvarili prostore za dialog, ki presega spletni format.

Pridobljena spoznanja

- V industrijskih regijah so kulturne norme in vsakdanji jezik del »infrastrukture« trga dela, ki oblikuje možnosti žensk.
- Priljubljene in zabavne oblike lahko zmanjšajo odpor in odprejo vrata k občutljivim temam, o katerih je sicer težko razpravljati v javnosti.
- Verodostojni voditelji in pristne zgodbe pomagajo pritegniti občinstvo, zlasti moške, ki se običajno ne ukvarjajo z vsebinami o enakosti spolov.
- Združevanje strokovnih spoznanj z življenjskimi izkušnjami krepí zaupanje ter ohranja razpravo zanimivo in realistično.

Za dolgoročnejši učinek je treba širok doseg združiti z institucionalnim sprejemanjem, na primer z uporabo epizod v usposabljanjih kadrovske službe, programih raznolikosti na delovnem mestu, izobraževanju ali storitvah zaposlovanja.

SRBIJA – LOZNICA

Žensko etno središče: združevanje tradicije, digitalnih veščin in novih gospodarskih usmeritev

V Loznici številne ženske prispevajo k dohodku gospodinjstva z ročnimi deli, domačimi izdelki, podeželskim turizmom in majhno proizvodnjo, pogosto na podeželskih in obrobni območjih. Vendar pa njihovo delo na trgu ostaja pogosto nevidno, mlajše ženske pa se soočajo z omejenimi lokalnimi priložnostmi in pomanjkanjem praktičnih usmeritev za izpopolnjevanje znanj.

Srbski regionalni pristop se je odzval s koherentno idejo: vključevanje žensk na trg dela obravnavati kot izziv ekosistema in ne kot posamezen ukrep. V okviru pobude Žensko etno središče je bilo v pilotnem območju med septembrom in decembrom 2025 namerno preizkušeni tri dopolnjujočih se družbenih inovacij, ki povezujejo digitalizacijo, dostop do trga, trajnost in socialno podjetništvo.

Razvite ideje

Inovacijska skupina WIN v Srbiji je v okviru koncepta Žensko etno središče razvila tri ideje.

1. Medgeneracijska sinergija prek digitalnega izobraževanja in boljšega dostopa do trga predlaga povezovanje starejših proizvajalk z mlajšimi ženskami, usposobljenimi za digitalno trženje in orodja umetne inteligence, da bi tradicionalni izdelki in storitve postali vidni in konkurenčni tudi zunaj lokalnega trga.
2. Usposabljanje in krepitev zmogljivosti na področju krožnega gospodarstva bi lahko omogočilo uvedbo krožnega gospodarstva in pristopov brez odpadkov kot gospodarske priložnosti za ženske, ki upravljajo s podeželskim turizmom in kmetijami, pri čemer se strokovno učenje kombinira z obiski preverjenih lokalnih modelov.
3. Ustanovitev socialnih podjetij, ki ženskam pomagajo razumeti socialno podjetništvo in napredovati v smeri formalizacije, pri čemer se kot spodbujevalni dejavniki uporabljajo nove pravne možnosti in potencialne subvencije.

Izvedene družbene inovacije

Vse tri ideje so bile v Srbiji izvedene in preizkušene kot namerno povezan sklop. Namesto pilotnega izvajanja ene samostojne akcije so partnerji preizkusili majhen sistem ukrepov, ki se medsebojno krepijo: digitalne veščine in prepoznavnost, učenje o trajnosti ter realističen prvi vstop v socialno podjetništvo.

1. Pilotna akcija: Medgeneracijske sinergije prek digitalnega izobraževanja in boljšega dostopa do trga

Ta pilotna akcija je povezala starejše ženske, ki proizvajajo avtentične tradicionalne izdelke in storitve, z mlajšimi ženskami, ki so zainteresirane za pridobivanje digitalnih veščin, potrebnih za zaposlitev, ter s skupnim delom pretvorila učenje v tržno usmerjene rezultate.

[Dvodnevno usposabljanje o digitalnem trženju in orodjih umetne inteligence](#) je potekalo v Loznici 22. in 23. septembra 2025, udeležilo pa se ga je skoraj 40 žensk. Celodnevno praktično usposabljanje in fotografiranje je potekalo 7. novembra 2025

v etno gospodinjstvu Šurička Bajka, kjer so udeleženke fotografirale izdelke in pripravile besedila, ki so jih kasneje izpopolnile z orodji umetne inteligence. Pripravo promocijskih vsebin in strani kataloga sta podprli dve spletni mentorski seji.

Med 22 proizvajalkami in 9 mlajšimi pomočnicami je bilo vzpostavljeno medgeneracijsko sodelovanje, katerega rezultat je dokončan digitalni katalog daril »With Love from Loznica«, ki predstavlja izdelke in storitve žensk ter jim omogoča prepoznavnost tudi zunaj neposrednega lokalnega okolja. Partnerji so poročali tudi o obsežnem ozaveščanju javnosti, vključno s približno 70 objavami v medijih in na družbenih omrežjih ter poročanjem na nacionalni in lokalni televiziji.

2. Pilotna akcija: Usposabljanje in krepitev zmogljivosti na področju krožnega gospodarstva za gospodinjstva in kmetije, ki se ukvarjajo s podeželskim turizmom

Ta pilotna akcija je potekala v obliki enodnevnega študijskega obiska in usposabljanja 17. oktobra 2025 v gospodinjstvu, ki velja za delujoč primer podeželskega turizma brez odpadkov. Udeležilo se ga je okoli deset žensk, ki so iz prve roke spoznale, kako je mogoče trajnostne prakse prenesti v konkretne dejavnosti podeželskega turizma in proizvodnje.

3. Pilotna akcija: Ustanovitev socialnega podjetja

30. septembra 2025 je potekalo celodnevno [usposabljanje o socialnem podjetništvu](#) in razvoju poslovnih modelov. Udeleženci so kot praktično orodje uporabljali poslovni model Canvas ter se seznanili z opredelitvijo poslanstva, modeli upravljanja, pravnimi okviri in možnostmi financiranja. Čeprav je uradna ustanovitev še vedno dolgotrajen proces, je pilotni projekt sprožil lokalno razpravo in povečal prepoznavnost socialnega podjetništva prek medijskega poročanja.

Poudarki evalvacije

Spletna anketa v Srbiji je zajela pilotno akcijo medgeneracijskega digitalnega izobraževanja. Anketiranci so za dejavnost izvedeli prek osebnih stikov, družbenih medijev, nevladnih organizacij ali izobraževalnih svetovalcev. Glavni motivi so bili učenje novih stvari in raziskovanje zaposlitvenih možnosti.

Udeleženci so poročali o močnem občutku pridobljenega znanja in veščin ter veliki pripravljenosti za udeležbo na podobnih dogodkih v prihodnosti, hkrati pa so predlagali več praktičnih primerov, več časa za razpravo in pogostejše dogodke. Razmišljanja deležnikov so potrdila, da so tri pilotne akcije delovale kot skladen paket, in opisala večje zaupanje ter manjši strah pred uporabo digitalnih orodij. Deležniki so poudarili tudi, da bosta trajnost in širitev zahtevali močnejšo sistemsko podporo, vključno z neprekinjenim digitalnim izobraževanjem, podporo pri uveljavljanju na trgu in dolgoročnim mentorstvom.

Pridobljena spoznanja

- Udeležba je odvisna od prilagodljivega urnika in realističnega načrtovanja, zlasti za ženske, ki potujejo iz podeželskih območij.
- Skupine z različnimi ravni znanja lahko postanejo prednost; razlike v digitalnih veščinah so spodbujale medsebojno učenje in medgeneracijsko sodelovanje.
- Nove teme je treba ponavljati. Krožno gospodarstvo in socialno podjetništvo sta na začetku privabila manjše skupine, kar kaže, da je ozaveščenost predpogoj za širše sodelovanje.

- Izkušnje in praktično učenje sta povečala relevantnost in sprejemljivost ter udeležencem pomagala presoditi, kaj je realno uporabno v njihovih gospodinjstvih in podjetjih.
- Preoblikovanje učenja v konkreten rezultat okrepi zagon. Digitalni katalog je ustvaril viden produkt sodelovanja in praktično orodje za dostop do trga.
- Širjenje je odvisno od institucionalne utrditve in sistematične podpore, ne le od projektnih dejavnosti.

SLOVENIJA – TRBOVLJE

Narediti odločitve o poklicni poti resnične in lokalne priložnosti vidne

V Trbovljah so deležniki opisali znan regionalni vzorec: mladi pogosto nimajo jasnega pregleda nad poklici, izobraževalnimi možnostmi in tem, kako različna dela dejansko izgledajo, hkrati pa so izpostavljeni številnim »informativnim dogodkom«, ki ne pritegnejo več njihove pozornosti. Tradicionalni karierni sejmi lahko prav tako ponujajo omejen izbor delodajalcev in delovnih mest, kar lahko še okrepi občutek, da so zaposlitvene možnosti v regiji slabe.

Projekt WIN se je na to v Trbovljah odzval s poudarkom na praktičnem vprašanju: kako narediti odkrivanje poklicnih možnosti zanimivo, izkustveno in povezano z dejanskimi delodajalci, s posebnim poudarkom na spodbujanju deklet k odkrivanju raznolikih poklicnih poti.

Razvite ideje

Inovacijska skupina WIN je razvila štiri ideje, ki izzive na trgu dela obravnavajo z različnih, medsebojno dopolnjujočih se zornih kotov.

1. »Razpisne mojstrice« se osredotoča na krepitev zmogljivosti žensk za pripravo visokokakovostnih vlog za občinske subvencije, s čimer se odziva na lokalni problem slabe kakovosti in nepopolnih vlog ter administrativne obremenitve, ki jih te povzročajo.
2. »Klik za šiht« predlaga digitalno platformo s poklicnimi profili in informacijami o karieri, ki je zasnovana za povezovanje učencev, študentov in delodajalcev ter za večjo prepoznavnost lokalnih priložnosti.
3. V okviru inovacijskega okolja za podjetnice je namen okrepiti podjetništvo žensk z ustvarjanjem bolj usklajenega ekosistema podpore, vključno s prilagojenimi vsebinami, mreženjem med vrstniki in praktičnimi oblikami podpore.
4. Šiht Happens: Dan spoznavanja poklicev je bil zasnovan kot interaktiven dogodek za raziskovanje poklicev, povezan z obstoječim kariernim sejmom, z

uporabo praktičnih, mladim prijaznih metod za povezovanje mladih z delodajalci in resničnimi kariernimi zgodbami.

Izvedene družbene inovacije

Inovacijska skupina WIN v Sloveniji je za pilotno izvedbo izbrala Šiht Happens. Izbira odraža jasno logiko izvedljivosti in učinka: projekt bi se lahko izvedel prek močnega lokalnega sodelovanja in bi neposredno obravnaval vrzel med »informacijami o poklicih« in »praktičnim razumevanjem poklicev«, zlasti med mladimi.

1. Pilotna akcija: Šiht Happens – Dan spoznavanja poklicev

Šiht Happens je tradicionalni [karierni sejem](#) spremenil v interaktivno izkušnjo. Potekal je 15. oktobra 2025 v Delavskem domu Trbovlje in združil več kot 400 osnovnošolcev, srednješolcev in študentov ter 33 delodajalcev v regiji.

Oblika dogodka je statične stojnice nadomestila z nizom strukturiranih izkušenj: karierna soba pobega, format žive knjižnice (pogovori v majhnih skupinah s strokovnjaki), interaktivne delavnice (vključno z umetno inteligenco in delom, mednarodno mobilnostjo prek EURES in »poznaj svoje pravice«) ter predstavitev delodajalcev v slogu lova na zaklad, ki je stik z delodajalci spremenila v aktivno misijo namesto pasivnega brskanja.

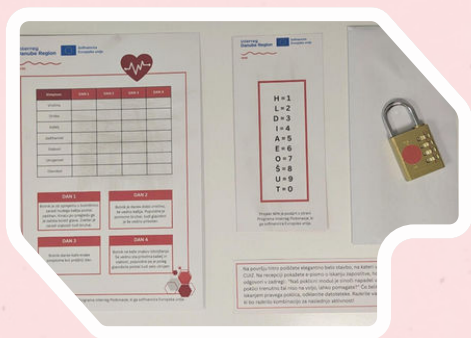
Ključni rezultat projekta je bila priprava metodoloških smernic za organizacijo interaktivnih dogodkov za poklicno usmerjanje, namenjenih podpori ponavljajočemu izvajanju in širitvi prek mreže služb za zaposlovanje. Poročalo se je tudi, da je bil pilotni projekt vključen v redni program ključnih institucij, kar je okrepilo partnerstva s šolami in lokalnimi službami za poklicno usmerjanje.

Poudarki evalvacije

Vzorec vprašalnikov za udeležence programa Šiht Happens je vseboval 29 uporabnih odgovorov. Večina anketirancev je bila starih do 15 let, ženske pa so predstavljale jasno večino anketirancev. Večina je o dogodku izvedela v šoli, kar potrjuje pomen vključevanja šol za razvoj inovacij, usmerjene v mlade.

Anketirancem je dogodek najbolj všeč zaradi zanimive vsebine. Poudarili so tudi dobro organizacijo, novo znanje, priložnosti za razpravo in prijetno vzdušje. Predlogi

za izboljšanje so se osredotočali na več časa za razpravo in praktične primere ter na ponujanje več informacij o izobraževanju in zaposlitvenih priložnostih. V razmišljanjih deležnikov je bilo poudarjeno, da morajo biti mladi navdušeni za sodelovanje ter da interaktivne dejavnosti in neposreden stik z delodajalci zmanjšujejo zadržke in strah pred pristopom k delodajalcem.

Pridobljena spoznanja

- Interaktivna karierna orientacija lahko osveži obstoječe oblike s prehodom od posredovanja informacij k spoznavanju na podlagi izkušenj (soba pobega, živa knjižnica, izzivi).
- Vključevanje šol je pomembno. Ko šole aktivno spodbujajo sodelovanje, dogodek postane del dejanske poti poklicnega usmerjanja, ne pa le neobvezna dodatna dejavnost.
- Udeleženci so jasno zahtevali več časa za pogovor in več praktičnih primerov, kar kaže, da bi bilo treba interaktivno logiko razširiti, ne pa zmanjšati.
- Širjenje programa zahteva preprostost izvajanja. Izkušnje pri izvajanju so pokazale, da so potrebni en sam vodja projekta, jasnejše strukture rotacije ter aktivna podpora učiteljev v procesu.
- Metodološka navodila so praktično orodje za širjenje, ki omogoča realistično ponavljanje prek institucionalnih mrež.

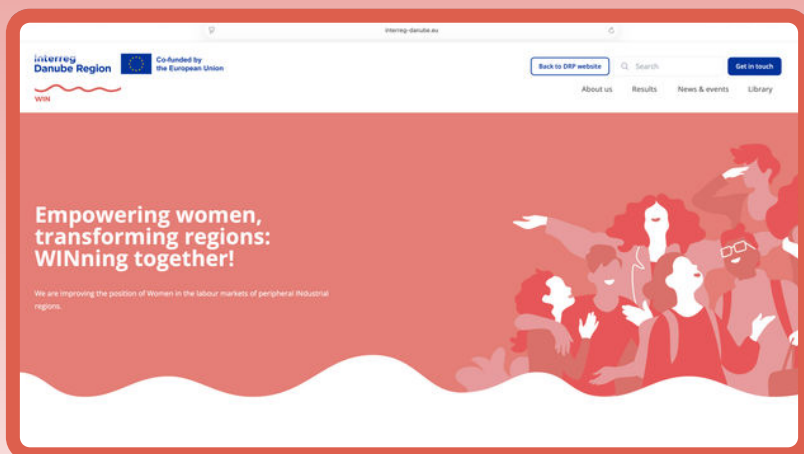
II. DEL

MEDREGIONALNE IZKUŠNJE

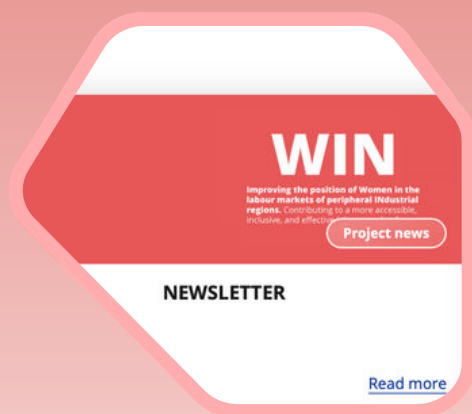
ŠIRJENJE IDEJ WIN

Projekt WIN je nastal na podlagi lokalnega dela v sedmih pilotnih regijah, vendar je bila njegova pomembnost odvisna od tega, ali se je to delo lahko razširilo tudi izven kroga neposredno vpletenih. Komunikacija zato ni bila omejena zgolj na poročanje o dejavnostih. Pomagala je lokalne izkušnje spremeniti v skupne zgodbe, povečala vidnost realnosti žensk v obrobni industrijskih regijah ter ustvarila številne vstopne točke za deležnike, skupnosti in širšo javnost, da so se lahko vključile v projekt. Komunikacija ni bila končna stopnja razširjanja, dodana po izvedbi. Bila je del načina, kako je projekt ustvarjal širšo vrednost. Povezovala je pilotne projekte s širšim občinstvom, podpirala vidnost izkušenj žensk in lokalnih inovacij ter pomagala preoblikovati dejavnosti projekta v vsebino, ki jo je mogoče razumeti, deliti in ponovno uporabiti v drugih kontekstih.

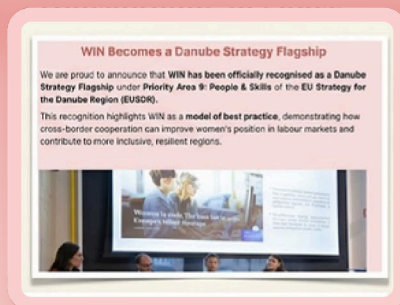
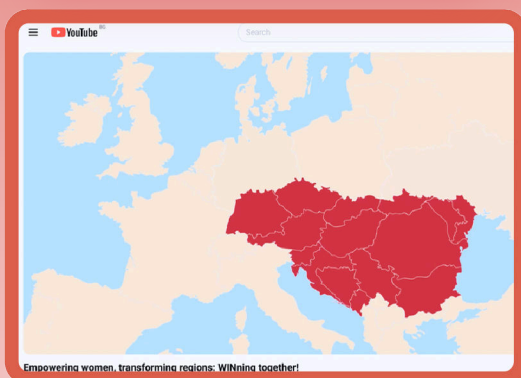
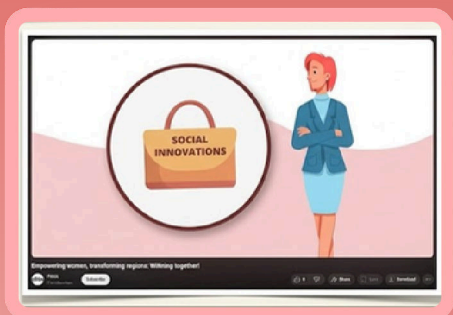
V času trajanja projekta se je komunikacija razvila v medsebojno povezan ekosistemin ne v niz ločenih kanalov. [Spletna stran projekta](#) je delovala kot glavna javna platforma mreže WIN, kjer so bile zbrane novice o projektu, poročila s sestankov partnerjev, izidi delavnic, dejavnosti inovacijskih skupin ter ključni izdelki, kot so študije, smernice in drugi rezultati.

Družbeni mediji so to prepoznavnost razširili na bolj dinamičen in neposreden način. Namesto da bi WIN ustvaril ločene projektne kanale iz nič, se je zanesel na uveljavljene platforme partnerskih organizacij. To je bila praktična in strateška odločitev. Omogočila je, da je projekt gradil na obstoječem zaupanju in občinstvu, dosegel skupnosti, ki so že povezane z lokalnimi akterji, ter se izognil razdrobljenosti komunikacijskih prizadevanj. V projektu so se družbena omrežja uporabljala ne le za napovedovanje dejavnosti, ampak tudi za deljenje zgodb, izpostavljanje vzornikov, promoviranje priložnosti in ohranjanje povezave regionalne javnosti s širšim potekom projekta WIN.

Novičnik je zagotovil dodatno raven kontinuitete. Medtem ko družbena omrežja zagotavljajo redno prepoznavnost, novičnik prinaša ritem in strukturo. Omogočil je, da so se ključni dogodki, rezultati in prihajajoče priložnosti združili v obliko, ki jo je bilo lažje spremljati skozi čas. To je bilo še posebej pomembno v večdržavnem projektu z raznovrstnimi dejavnostmi, kjer komu-

nikacija ni morala le pritegniti pozornosti, ampak tudi pomagati občinstvu razumeti projekt kot celoto. Na ta način je novičnik podpiral stabilnejše odnose z deležniki, ki so želeli ostati obveščeni, ne da bi spremljali vsakodnevno komunikacijo. Delo z mediji in odnosi z javnostjo so projektu pomagali preseči njegovo neposredno mrežo. Članki, intervjuji in poročanje v spletnih medijih, tiskanih medijih in na televiziji so WIN vključili v širšo javno razpravo v različnih regionalnih okoljih. Vidnost v medijih se je izkazala za še posebej dragoceno, ko je bila povezana z lokalnimi dogodki, kampanjami ali javnimi dejavnostmi, saj so regionalni mediji pogosto najbolj odzivni, ko projekt postane viden na terenu. To je okrepilo učinek: dogodki so ustvarjali zgodbe, mediji pa so tem zgodbam pomagali potovati dlje.

Enaka logika je oblikovala [projektni video](#) in kampanjo za ozaveščanje. Video je predstavil tako realnost, s katero se soočajo ženske v obrobni industrijski regiji, kot tudi projektne dejavnosti, razvite kot odgovor na to, vključno s pilotnimi ukrepi, nastajajočimi mrežami in praktičnimi orodji. S kombinacijo osebnih izkušenj in vpogleda v projekt je pomagal občinstvu hitro razumeti, zakaj je tema pomembna in kaj je projekt skušal spremeniti. Kampanja za ozaveščanje je to še dodatno okrepila s kombinacijo digitalne in offline komunikacije v bolj prepoznavno in osredotočeno pripoved. Posebej pomemben element je bilo zbiranje in deljenje osebnih zgodb žensk. Te zgodbe so temo naredile bolj človeško in bolj pristno, hkrati pa so s konkretnimi izkušnjami namesto z abstraktnimi sporočili izpodbijale stereotipe.

Projekt WIN je pridobil strateško priznanje tudi na makroregionalni ravni.

V času izvajanja projekta je bil uradno imenovan za [vodilni projekt Strategije za Podonavje](#) v okviru prednostnega področja 9 »People & Skills«, Strategije EU za Podonavje (EUSDR). To priznanje potrjuje pomemben prispevek projekta k bolj dostopnim, vključujočim in učinkovitim trgov dela v celotnem Podonavju ter uvršča projekt WIN med pobude, ki veljajo za vzorce dobre prakse v tej makroregiji. S svojimi pilotnimi ukrepi, podporo razvoju znanj in mreženju žensk ter prizadevanji za odpravo institucionalnih ovir je WIN pokazal, kako lahko čezmejno sodelovanje prinese oprijemljive spremembe za ljudi in skupnosti, v skladu s cilji prednostnega področja 9.

Dogodki in delavnice so med najmočnejšimi komunikacijskimi prostori v okviru projekta. Omogočili so neposredne priložnosti za dialog, gradnjo zaupanja in izmenjavo, hkrati pa so ustvarili tudi veliko vsebine, ki se je kasneje širila prek spletnih strani, družbenih omrežij, novičnikov in medijskega poročanja. S tega vidika komunikacija ni bila ločena od sodelovanja. Iz njega je zrasla. Najbolj verodostojni komunikacijski trenutki so bili tisti, ki so izhajali iz resnične interakcije, resničnih krajev in resničnih glasov.

WIN je na vseh kanalih dosegel tako obseg kot tudi kontinuiteto. V času trajanja projekta je bilo na 19 družbenih platformah objavljenih več kot 365 objav, ki so dosegle več kot 285.000 ljudi. Partnerstvo je izdalo 4 novičnike, zgradilo bazo več kot 100 naročnikov, zagotovilo 85 objav v spletnih medijih, tiskanih medijih in na televiziji ter izvedlo več kot 150 komunikacijskih dejavnosti. Ta prizadevanja so bila tesno povezana z več kot 35 dogodki v 7 pilotnih regijah.

WIN KOMUNIKACIJA NA KRATKO

365+

objav na 19 družbenih platformah

285.000+

doseženih oseb

4

novičniki

100+

naročnikov

85

medijskih objav

150+

komunikacijskih dejavnosti

35+

dogodkov v 7 pilotnih regijah

Najpomembnejše pa ni le število rezultatov. Pomembna je vrsta prepoznavnosti, ki so jo ustvarili. Komunikacija je pomagala povezati regionalne pilotne projekte s širšo nadnacionalno zgodbo o položaju žensk na trgu dela v obrobnih industrijskih regijah. Omogočila je lažji dostop do projektnih dejavnosti in rezultatov ter njihovo lažje razumevanje. Prav tako je pomagala lokalnim inovacijam, izkušnjam žensk in regionalnim glasovom vstopiti v širše razprave, kjer bi sicer ostali nevidni.

GLASOVI UDELEŽENCEV

V vseh pilotnih regijah WIN smo želeli razumeti eno preprosto stvar: kaj je dejansko delovalo, kaj se je zdelo koristno in kaj je manjkalo, ko so se družbene inovacije srečale z resničnimi ljudmi na resničnih krajih. Udeleženci dejavnosti WIN so bili povabljeni, da izpolnijo kratek spletni vprašalnik, ki je bil posredovan kot povezava ali QR-koda v lokalnih jezikih. Evalvacija je bila zasnovana za učenje in razmislek, ne za statistično reprezentativnost. Zajela je izvedene družbene inovacije v obdobju pilotnih dejavnosti. Da bi omogočili primerjavo med zelo različnimi lokalnimi dejavnostmi, so partnerji uporabili skupno strukturo vprašalnika, z le omejenimi prilagoditvami, kjer je to zahteval format posamezne pilotne akcije.

Udeleženci, vključeni v pilotne akcije, predstavljajo raznolike ciljne skupine v sedmih pilotnih regijah, kar odraža različne pristope k kreptvi vloge žensk, izvedene v okviru projekta WIN. Mednje so v glavnem spadali:

- ženske v delovno aktivni starosti, vključno z brezposelnimi, neaktivnimi ali tistimi, ki želijo spremeniti poklicno pot ali se ponovno vključiti na trg dela;
- mlade ženske in dekleta, zlasti učenke in študentke, ki so vključene v dejavnosti poklicnega usmerjanja in ozaveščanja;
- ženske, ki jih zanima podjetništvo, samozaposlitev ali ustvarjalne industrije;
- udeleženke, vključene v dejavnosti razvoja veščin, usposabljanja in kreptve zmogljivosti;
- članice lokalnih skupnosti, vključene v mreženje, mentorstvo in podpornih dejavnosti.

Povratne informacije udeležencev so bile v različnih pilotnih projektih izjemno skladne. Udeleženci so dejavnosti, v katerih so sodelovali, opisovali kot *koristne, dostopne in dobro organizirane*. Najbolj poudarjena vrednost je bila izkušnja bivanja v *podpornem okolju, učenja praktičnih stvari in srečevanja z drugimi, ki se soočajo s podobnimi težavami*. Z drugimi besedami so udeleženci vedno znova poudarjali: dobro vzdušje, zanimivo vsebino, razpravo ter priložnost za izmenjavo izkušenj in vzpostavljanje mrež.

Hkrati pa povratne informacije kažejo na ponavljajočo se vrzel med navdihom in izvedbo v praksi. Tudi kadar so bili udeleženci zadovoljni, so mnogi prosili za več praktičnih primerov, več časa za razpravo in močnejšo povezavo z uporabo v vsakdanjem življenju. V več pilotnih projektih so izrecno predlagali postopke nadaljnjega usmerjanja, pripravištva, mentorstva, dodatnih delavnic ali drugih načinov, kako znanje kmalu po udeležbi prenesti v nekaj oprijemljivega.

Zadnji vpogled se nanaša na to, kar se zdi najbolj obetavno za širitev. Udeleženci so se še posebej dobro odzvali na oblike, ki jih povezujejo s kolegi, vzorniki, delodajalci ali konkretnimi tržnimi priložnostmi.

GLASOVI DELEŽNIKOV

Poleg povratnih informacij udeležencev smo zbrali tudi razmišljanja deležnikov prek intervjujev in fokusnih skupin, pri čemer smo uporabili skupni, prilagodljiv okvir. Partnerji v vsaki regiji projekta WIN so lahko uporabili individualne intervjuje, fokusne skupine ali kombinacijo obojega, pri čemer so bili spodbujeni, da se pogovarjajo ne le s člani inovacijske skupine WIN, ampak tudi z deležniki zunaj skupin, kadar pomembni sektorji niso bili dovolj zastopani.

Deležniki, vključeni v projekt WIN, predstavljajo raznoliko skupnost akterjev, ki vplivajo na udeležbo žensk na trgu dela na lokalni in regionalni ravni. Že v fazi skupnega ustvarjanja so aktivno sodelovali ter prispevali k opredelitvi ključnih izzivov, razvoju idej za družbene inovacije in oblikovanju pilotnih akcij.

Med temi deležniki so bili predstavniki javnih organov in občin, služb za zaposlovanje in institucij trga dela, izobraževalnih organizacij, kot so šole in univerze, organizacij za podporo podjetjem in delodajalcev ter organizacij civilne družbe, ki delajo z ženskami in ranljivimi skupinami.

V praksi je njihovo sodelovanje v posameznih pilotnih regijah potekalo na različne načine: šole in učitelji so podpirali informiranje in sodelovanje v dejavnostih za povečanje ozaveščenosti; službe za zaposlovanje in lokalne oblasti so pomagale pri opredelitvi ustreznih ciljnih skupin ter usklajevanju ukrepov s potrebami trga dela; nevladne organizacije so spodbujale vključevanje skupnosti, mentorstvo in mreženje; predstavniki podjetij pa so sodelovali kot vzorniki, izobraževalci ali partnerji pri izvajanju. Ta medsektorska vključenost se je izkazala za bistveno ne le za uspešno izvedbo pilotnih akcij, temveč tudi za zagotovitev njihove relevantnosti, sprejemljivosti in možnosti za trajnost tudi po zaključku projekta.

V vseh regijah so deležniki poudarili preglednost in jasno usmerjenost v cilje pri izbiri pilotnih akcij ter cenile priložnost za odprto razpravo v delovnih skupinah. Poudarile so, da je *sooblikovanje pomagalo odkriti manj vidne, kulturno zakoreninjene ovire, ki vplivajo na udeležbo žensk na trgu dela*, ter da so bile pilotne akcije konkretne in povezane z lokalnimi potrebami.

Bili so tudi iskreni glede omejitev. V nekaterih regijah je bilo več tem obravnavanih kot enako nujnih, vendar jih zaradi omejenih zmogljivosti in omejitev projekta ni bilo mogoče izvajati hkrati. **Večkrat so bili omenjeni omejeni časovni okviri, finančne omejitve ter administrativna ali zakonodajna zapletenost, pri čemer je bil jasen zaključek, da je povpraševanje po družbenih inovacijah pogosto presevalo takojšnje zmogljivosti projekta.**

Gledajoč v prihodnost so se deležniki strinjali o enem strateškem sporočilu: pilotne akcije so izhodišče, ne končni cilj. Poudarili so pomen institucionalne utrditve in močnejšega usklajevanja med sektorji in ravnmi politik, da se pilotni projekti povežejo z obstoječimi programi, namesto da ostanejo osamljeni poskusi. Poleg konkretnih dejavnosti so opisali zaupanje, skupnost in samostojno sodelovanje kot eno največjih vrednot, ki jih je ustvaril pilotni proces, saj so to temelji za dolgoročneje spremembe, na katerih lahko institucije gradijo.

Udeleženci iz različnih regij so opisali, kaj se jim je v praksi zdelo vredno, deležniki pa so opisali, kaj bi zagotovilo trajnost te vrednosti. Ko te perspektive združimo, se pokaže skupen niz prenosljivih pristopov, oblikovalskih odločitev, ki so dosledno krepile pilotne akcije in lahko navdihujejo ukrepe drugod.

PRENOSLJIVI PRISTOPI IN DOBRE PRAKSE

Pilotne akcije projekta WIN so bile namerno raznolike, saj je vsaka regija izhajala iz drugačnih izhodišč. Kljub temu pa se ob pregledu izvajanja in evalvacije izrisuje skupen niz pristopov. To niso abstraktna načela. Opisujejo, kaj je pilotnim akcijam v obrobni industrijskih okoljih vedno znova pomagalo ustvarjati resnično vrednost in kaj je povečalo verjetnost, da bo pilotna akcija imel pomen tudi po koncu posameznega dogodka.

Prvič, »kotel« je enako pomemben kot vsebina. Udeleženci so vedno znova cenili občutek, da so dobrodošli, varni in spoštovani. To ni le prijeten dodatek. Neposredno vpliva na to, ali se ljudje v celoti vključijo, ali odkrito govorijo o ovirah in ali se ponovno vrnejo. V več regijah je bil najpomembnejši zgodnji znak učinka preprosto to, da so ljudje ostali v stiku, se vrnili in s seboj pripeljali še druge.

Drugič, učenje mora biti praktično in uporabno. Kadar so bile pilotne akcije usmerjene v zaposljivost, podjetništvo ali dostop do trga, so udeleženci zahtevali praktično delo, konkretne primere in dovolj časa za obravnavo zapletenih tem. Praktičnost pomeni tudi videti rezultat, četudi majhnega, kot je načrt, jasnejši naslednji korak, viden izid ali večšina, ki jo je mogoče takoj uporabiti. Prav tu postanejo vzorniki in resnične zgodbe ključni dejavniki. Najbolje delujejo, ko se jih obravnava kot učno gradivo, ki prikazuje realistične korake, kompromise in rešitve, in ne le kot navdih.

Tretjič, pilotne akcije so učinkovitejše, če so zasnovane z mislijo na povezovanje. Pridobivanje znanja prek stikov s kolegi zmanjšuje osamljenost in krepi samozavest, zlasti pri ženskah, ki so v prehodnem obdobju ali na začetku podjetniške poti. Mreženje ni le »prijeten dodatek«. Je eden od mehanizmov, prek katerih krožijo informacije, nastaja neformalna podpora in postanejo možna nadaljnja dejanja, vključno z mentorskimi odnosi, sodelovanji in novimi priložnostmi.

Četrtič, doseg in vključevanje sta odvisna od vsakodnevnih komunikacijskih poti. Odrasli se najpogosteje vključujejo prek družbenih medijev in osebnih mrež, medtem ko so dejavnosti, usmerjene v mlade, v veliki meri odvisne od šol. Komunikacijski kanal vpliva na to, kdo je udeležen, kako raznolika je skupina in kako uspešno pilotna akcija doseže tiste, ki jo najbolj potrebujejo. V obrobni kontekstih je komunikacija, temelječa na zaupanju, pogosto predpogoj za sodelovanje.

Nazadnje, trajnost zahteva usmeritve in utrditev dosežkov. Tako udeleženci kot deležniki so večkrat poudarili pomen nadaljnjega spremljanja, mentorstva, pripravništev, senčenja poklicev, dodatnih delavnic ali jasnih povezav s storitvami in delodajalci. Brez usmeritve obstaja nevarnost, da tudi uspešne pilotne akcije ostanejo le »dobra izkušnja« in ne postanejo prelomnica. Hkrati je dolgoročna kontinuiteta verjetnejša, če so pilotne akcije povezane z obstoječimi pobudami na trgu dela, na občinski ravni in na področju izobraževanja, tako da postaneta ponavljanje in širjenje realistična. Vseskozi ostajajo omejitve pri usklajevanju poklicnega in zasebnega življenja praktični dejavnik pri načrtovanju: varstvo otrok, družinske obveznosti, pomanjkanje časa in prevoz vplivajo na to, kdo lahko sodeluje in ali je mogoče podpirati napredek.

PRIPOROČILA KLJUČNIH AKTERJEV

Poleg povratnih informacij udeležencev je partnerstvo v projektu WIN prisluhnilo tudi deležnikom, ki oblikujejo lokalne razmere na trgu dela (npr. službe za zaposlovanje, agencije za regionalni razvoj, šole, občine). Partnerji so izvedli intervjuje in fokusne skupine s člani inovacijske skupine WIN in zunanjimi deležniki, pri čemer so uporabili skupni okvir evalvacije, da bi bilo mogoče primerjati ugotovitve med regijami, hkrati pa upoštevati lokalne razmere. Ti pogovori so nam pomagali ugotoviti, kaj je treba okrepiti po izvedbi pilotnih akcij in kakšni pogoji so potrebni za trajnostne spremembe v obrobnih industrijskih regijah.

Deležniki so večkrat poudarili, da pilotne akcije pridobijo dolgoročno vrednost, če so vpete v obstoječe regionalne strategije in programe, namesto da ostanejo osamljeni projektni ukrepi. To zahteva usklajevanje na vseh ravneh in v vseh sektorjih ter jasno opredelitev ekonomskega opolnomočenja žensk kot vrednote regionalnega razvoja. Kadar je to izvedljivo, lahko organi okrepijo ugodne pogoje, ki vplivajo na udeležbo in poklicno kontinuiteto, zlasti dostopnost varstva otrok, družini prijazne storitve in podporo za prilagodljive delovne ureditve.

Splošno velja, da so enkratni dogodki najučinkovitejši, kadar vodijo k nečemu. Deležniki priporočajo, da se zagotovi kontinuiteta: oblike nadaljnega učenja, mentorstvo, spremljanje dela ali strukturirani naslednji koraki, ki ženske povezujejo z delodajalci, storitvami in realnimi priložnostmi. Službe za zaposlovanje so v odličnem položaju, da usklajujejo usmeritve za prekvalificiranje in izpopolnjevanje, ustvarjajo ponudbe, ki so na voljo večkrat in so ljudem dostopne skozi čas, ter delujejo kot most med ženskami, delodajalci in lokalnimi podpornimi ekosistemi.

Deležniki delodajalce vidijo ne le kot prejemnike močnejše delovne sile, ampak kot aktivne soustvarjalce sprememb. Ozaveščanje delodajalcev je pomembno, zlasti v

industrijskih kontekstih, kjer kultura na delovnem mestu in neformalne norme vplivajo na priložnosti žensk. Gospodarske zbornice in delodajalci lahko konkretno prispevajo k spremembam, tako da sodelujejo kot mentorji po usposabljanjih, ponujajo senčenje poklicev ali praktične izkušnje ter krepijo podpirne prakse na delovnem mestu, vključno s prožnostjo, kjer je to mogoče.

Pilotne akcije kažejo pomen zanesljivih skupnostnih struktur, ki združujejo medsebojno podporo s praktičnim učenjem in prepoznavnostjo. Deležniki priporočajo krepitev partnerstev z institucijami in delodajalci, da mreže ne ostanejo osamljeni »otoki«, ampak postanejo mostovi do priložnosti in storitev. Akterji civilne družbe lahko prav tako igrajo pomembno vlogo pri ozaveščanju, zlasti prek osebnih mrež in zaupanja skupnosti, kar se je v več regijah izkazalo kot bistveno za vključevanje.

Deležniki poudarjajo, da poklicne usmeritve in stereotipi že zgodaj vplivajo na izbire. Šole, svetovalne službe in mladinske organizacije lahko okrepijo zgodnje ozaveščanje, povečajo prepoznavnost poklicev in učencem približajo resnične poklicne zgodbe. Kadar si regije želijo več žensk na področjih STEM in v tehničnih panogah, imajo akterji na področju izobraževanja ključno vlogo pri tem, da dekleta te možnosti vidijo kot realistične in podprte. Pri pilotnih akcijah, usmerjenih v mlade, je vključevanje v šolski sistem prav tako eden od najzanesljivejših načinov ozaveščanja.

OD PILOTNIH AKCIJ DO USMERITEV

Vsaka družbena inovacija se začne z dejanjem poguma. Skupina ljudi, ki se odloči, da bo na znan problem pogledala drugače in preizkusila, ali je sprememba mogoča v resničnem življenju. Ta knjižica je bila ustvarjena v čast tem trenutkom in da bi jih naredili vidne tudi zunaj partnerstva WIN.

V sedmih obrobni industrijskih regijah v Podonvaju so inovacijske skupine WIN in lokalni partnerji ideje spremenili v pilotne akcije. Delovali so ob upoštevanju dejanskih omejitev, lokalnih kultur in neenakih struktur priložnosti. Rezultati, predstavljeni v tej knjižici, niso popolne rešitve. So preizkušeni koraki naprej, ki kažejo, kaj so ljudje cenili, kaj je pripomoglo k uspešnosti pilotnih akcij in kaj je treba v prihodnje okrepiti.

Pilotne akcije kažejo nekaj preprostega in pomembnega. Pomemben napredek redko izhaja iz enega samega dejanja. Izhaja iz kombinacij: prepoznavnosti v povezavi s praktičnim učenjem, nadalje spodbudnih okolij, povezanih z dejanskimi priložnostmi, ter ozaveščenosti, povezane z nadaljnjim spremljanjem in institucionalno podporo. Ko se ti elementi združijo, lahko tudi kratke pilotne akcije ustvarijo nekaj trajnega: zaupanje, veščine, odnose in občutek za smer.

Z učenjem iz teh pilotnih akcij se pridružujete širšemu gibanju strokovnjakov in regionalnih akterjev, ki si prizadevajo za bolj vključujoče, pravične in odporne trge dela. Pristopi v tej knjižici niso recepti, ki jih je treba kopirati. So žive prakse, ki vabijo k prilagajanju, eksperimentiranju in učenju, vključno z učenjem iz tega, kar ni delovalo v skladu s pričakovanji.

Ne pozabite: pomembne spremembe redko potekajo hitro, vendar postanejo resnične, ko jih delimo z drugimi. Ob zaključku te knjižice se delo nadaljuje v regijah, organizacijah in skupnostih. Vsak mentorski odnos, vsaka delavnica za nadaljnje spremljanje, vsako partnerstvo med institucijami in lokalnimi

mrežami lahko pilotno akcijo spremeni v usmeritev, usmeritev pa v novo normalnost.

Če gradite na podobnem delu, vas vabimo, da svoje izkušnje in spoznanja delite z drugimi. Tako se regionalna praksa razvije v skupnost učenja in tako se družbene inovacije širijo na kraje, kjer so najbolj potrebne.

Projektni konzorcij WIN se zahvaljuje vsem koordinatorjem inovacijskih skupin WIN, lokalnim partnerjem, deležnikom in udeležencem, ki so v to potovanje vložili svoj čas, zaupanje in domišljijo. Naj bo ta knjižica vir navdiha, praktičnih spoznanj in spodbude za čim več posameznikov.

Sprememba se začne v malem, vendar se širi, ko jo delimo.

Ta knjižica pripoveduje zgodbo o tem, kaj je WIN omogočil v sedmih obrobnih industrijskih regijah Podonavja. Vsebuje ideje, ki so jih ustvarili lokalni deležniki, inovacije, ki so bile pilotno izvedene, in praktična spoznanja, ki so se pojavila, ko so bile te ideje preizkušene v resničnih skupnostih.

V njej boste našli uresničene družbene inovacije, ki so povečale vidnost dela žensk, okrepile njihove veščine in samozavest, vzpostavile mreže in mentorstvo ter odprle nove pogovore v krajih, kjer stereotipi še vedno oblikujejo priložnosti. Spoznali boste tudi, kaj so udeleženci in deležniki označili za najpomembnejše ter kaj je treba storiti v prihodnosti, da bo sprememba trajna.

Knjižica, namenjena tistim, ki želijo spodbuditi spremembe, ponuja primere, ki jih lahko prilagodite, ne pa vzorce, ki jih je treba kopirati. Uporabite jo za iskanje idej, vzpostavljanje partnerstev in oblikovanje usmeritev, ki ženskam v vaši regiji odpirajo nove priložnosti.

Zahvaljujemo se vsem, ki so v okviru partnerstva WIN sodelovali pri ustvarjanju in preizkušanju inovacij. Njihovo delo kaže, da je napredek mogoč tudi ob resničnih omejitvah.

Interreg
Danube Region

Co-funded by
the European Union

WIN